

Briuselis, 2022 m. birželio 13 d.
(OR. fr, en)

9761/22

ECOFIN 550
UEM 154
SOC 345
EMPL 227
COMPET 448
ENV 549
EDUC 218
RECH 341
ENER 257
JAI 812
GENDER 90
ANTIDISCRIM 70
JEUN 101
SAN 346

PRANEŠIMAS

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai

Komisijos dok. Nr.: 9413/22 - COM(2022) 619 final

Dalykas: Rekomendacija dėl TARYBOS REKOMENDACIJOS dėl 2022 m. Latvijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2022 m. Latvijos stabilumo programos

Delegacijoms pridedamas pirmiau nurodytas Komisijos pasiūlymu (dok. COM(2022) 619 final) grindžiamas Tarybos rekomendacijos projektas, kurį peržiūrėjo ir kuriam pritarė įvairūs Tarybos komitetai.

TARYBOS REKOMENDACIJA

... m. d.

**dėl 2022 m. Latvijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2022 m.
Latvijos stabilumo programos**

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir
148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės
priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo¹, ypač į jo 5 straipsnio
2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

¹ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

- (1) 2021 m. vasario 19 d. įsigaliojo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatyta Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė². Pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę teikiama finansinė parama reformoms ir investicijoms įgyvendinti, t. y. Sąjungos finansuojama fiskalinė paskata. Priemone prisidedama prie ekonomikos atsigavimo ir tvarių ir augimą skatinančių reformų ir investicijų įgyvendinimo, visų pirma siekiant skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, kartu didinant valstybių narių ekonomikos atsparumą ir potencialų augimą. Ja taip pat padedama stiprinti tvarią viešųjų finansų būklę ir skatinti augimą ir darbo vietų kūrimą vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu. Kiekvienai valstybei narei pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę skiriamas didžiausias finansinis įnašas bus atnaujintas 2022 m. birželio mėn., laikantis Reglamento (ES) 2021/241 11 straipsnio 2 dalies;

² 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17).

- (2) 2021 m. lapkričio 24 d. Komisija priėmė metinę tvaraus augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2022 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Joje tinkamai atsižvelgta į 2021 m. gegužės 7 d. pasirašytą Porto socialinį įsipareigojimą toliau įgyvendinti 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2022 m. kovo 25 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino 2022 m. metinėje tvaraus augimo apžvalgoje išdėstytus prioritetus. 2021 m. lapkričio 24 d. Komisija pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011³ taip pat priėmė įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Latvija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Be to, tą pačią dieną Komisija priėmė Rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos ir Pasiūlymą dėl 2022 m. bendros užimtumo ataskaitos, kurioje analizuojamas užimtumo politikos gairių ir Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimas. Rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos⁴ (toliau – 2022 m. rekomendacija dėl euro zonos) Taryba priėmė 2022 m. balandžio 5 d., o bendrą užimtumo ataskaitą – 2022 m. kovo 14 d.;

³ 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo (OL L 306, 2011 11 23, p. 25).

⁴ 2022 m. balandžio 5 d. Tarybos rekomendacija dėl euro zonos ekonominės politikos (OL C 153, 2022 4 7, p. 1).

- (3) geopolitines ir ekonomines aplinkybes labai pakeitė po pasaulinės pandemijos įvykusi Rusijos invazija į Ukrainą. Invazijos poveikis valstybių narių ekonomikai pasireiškė, *inter alia*, aukštesnėmis energijos, maisto produktų bei žaliavų kainomis ir prastesnėmis augimo perspektyvomis. Aukštesnės energijos kainos ypač slegia pažeidžiamiausius namų ūkius, kurie patiria energijos nepriteklių arba kuriems jis gresia, taip pat įmones, kurios labiausiai pažeidžiamos energijos kainų šuolių. Be to, į Sąjungą atvyksta kaip niekada daug pabėgėlių iš Ukrainos. Dėl Rusijos agresijos karo kilusios ekonominės pasekmės valstybes nares paveikė nevienodai. Šiomis aplinkybėmis 2022 m. kovo 4 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimu (ES) 2022/382⁵ pirmą kartą pradėta taikyti Tarybos direktyva 2001/55/EB⁶, iš Ukrainos perkeltiems asmenims suteikiant teisę teisėtai būti Sąjungoje, taip pat galimybę mokytis, dalyvauti darbo rinkoje, gauti sveikatos priežiūros paslaugas, būstą ir socialinę paramą;

⁵ 2022 m. kovo 4 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2022/382, kuriuo pagal Direktyvos 2001/55/EB 5 straipsnį nustatoma, kad iš Ukrainos yra perkeltųjų asmenų masinis srautas, ir pradedama taikyti laikinoji apsauga (OL L 71, 2022 3 4, p. 1).

⁶ 2001 m. liepos 20 d. Tarybos direktyva 2001/55/EB dėl minimalių normų, suteikiant perkeltiesiems asmenims laikiną apsaugą esant masiniam srautui, ir dėl priemonių, skatinančių valstybių narių tarpusavio pastangų priimant tokius asmenis ir atsakant už tokio veiksmo padarinius pusiausvyrą (OL L 212, 2001 8 7, p. 12).

- (4) atsižvelgiant į sparčiai kintančią ekonominę ir geopolitinę padėtį ir kaip išdėstyta 2022 m. metinėje tvaraus augimo apžvalgoje, 2022 m. Europos semestras – plataus masto ekonominės ir užimtumo politikos koordinavimo sistema – atnaujinamas ir kartu pritaikomas prie Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės įgyvendinimo reikalavimų. Kad būtų įgyvendinti Europos semestro politikos prioritetai, itin svarbu įgyvendinti priimtus ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, nes jais atsižvelgiama į visas atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas, pateiktas per 2019 m. ir 2020 m. Europos semestro ciklus, arba į didelę jų dalį. 2019 m. ir 2020 m. konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos tebėra tiek pat svarbios ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planams, kurie peržiūrėti, atnaujinti arba iš dalies pakeisti pagal Reglamento (ES) 2021/241 14, 18 ir 21 straipsnius, šalia kitų konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų, pateiktų iki tokių peržiūrėtų, atnaujintų ar iš dalies pakeistų ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų pateikimo datos;
- (5) nuo 2020 m. kovo mėn. taikoma bendroji nukrypti leidžianti Stabilumo ir augimo pakto išlyga. 2021 m. kovo 3 d. komunikate „Vieni metai nuo COVID-19 protrūkio. Fiskalinės politikos atsakas“ Komisija išdėstė nuomonę, kad sprendimas nutraukti bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos taikymą arba ją toliau taikyti turėtų būti priimamas atlikus bendrą ekonominės padėties vertinimą, kurio vienas iš pagrindinių kiekybinių kriterijų būtų Sąjungos arba euro zonos ekonominės veiklos mastas, palyginti su iki krizės (2019 m. pabaigoje) buvusiu mastu. Stabilumo ir augimo pakte nustatytos bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos taikymą pratęsti 2023 m. būtų pagrįsta dėl didesnio neapibrėžtumo ir didelės neigiamų ekonominės perspektyvos pokyčių rizikos karo Europoje aplinkybėmis, dėl precedento neturinčių energijos kainų šuolių ir tolesnių tiekimo grandinės sutrikimų;

- (6) laikantis 2021 m. birželio 18 d. Tarybos rekomendacijoje⁷, kurioje pateikiama Tarybos nuomonė dėl 2021 m. Latvijos stabilumo programos, pateikto požiūrio, bendrą fiskalinės politikos kryptį šiuo metu geriausia vertinti kaip pirminių išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones), išskyrus su COVID-19 krize susijusias laikinas neatidėliotinas priemones, bet įskaitant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės negražintina parama (dotacijomis) ir kitų Sąjungos fondų lėšomis finansuojamas išlaidas, pokytį, palyginti su vidutinės trukmės laikotarpio potencialiu augimu⁸. Be bendros fiskalinės politikos krypties, siekiant įvertinti, ar nacionalinė fiskalinė politika yra apdairi, o jos sudėtis yra palanki tvariam atsigavimui, suderinamam su žaliosios ir skaitmeninės pertvarkų tikslais, dėmesys taip pat skiriamas nacionalinėmis lėšomis finansuojamų⁹ pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones ir išskyrus su COVID-19 krize susijusias laikinas neatidėliotinas priemones) ir investicijų raidai;

⁷ 2021 m. birželio 18 d. Tarybos rekomendacija, kurioje pateikiama Tarybos nuomonė dėl 2021 m. Latvijos stabilumo programos (OL C 304, 2021 7 29, p. 63).

⁸ Šioje rekomendacijoje pateikiami fiskalinės politikos krypties ir jos komponentų įverčiai yra Komisijos įverčiai, grindžiami prielaidomis, kuriomis pagrįsta Komisijos 2022 m. pavasario prognozė. Komisijos vidutinės trukmės laikotarpio potencialaus augimo įverčiai neapima teigiamo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane numatytų reformų, kurios gali padidinti potencialų ekonomikos augimą, poveikio.

⁹ Nefinansuojamų Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ar kitų Sąjungos fondų lėšomis.

- (7) 2022 m. kovo 2 d. Komisija priėmė komunikatą ir jame pateikė plataus pobūdžio 2023 m. fiskalinės politikos gairių (toliau – fiskalinės gairės), kuriomis siekiama padėti valstybėms narėms parengti stabilumo ir konvergencijos programas ir taip sustiprinti politikos koordinavimą. Remdamasi 2022 m. žiemos prognozėje pateikta makroekonominė perspektyva, Komisija pažymėjo, kad atrodytų tinkama 2023 m. pereiti nuo 2020–2022 m. bendros remiamojo pobūdžio fiskalinės politikos krypties prie iš esmės neutralios bendros fiskalinės politikos krypties, tuo pat metu būnant pasirengus reaguoti į kintančią ekonominę padėtį. Komisija paskelbė, kad konkrečioms valstybėms narėms 2023 m. ir toliau turėtų būti teikiamos skirtingos fiskalinės rekomendacijos ir turėtų būti atsižvelgta į galimą tarpvalstybinį šalutinį poveikį. Komisija paprašė valstybių narių atsižvelgti į šias gaires savo stabilumo ir konvergencijos programose. Komisija įsipareigojo atidžiai stebėti ekonominius pokyčius ir prireikus pritaikyti politikos gaires, vėliausiai – 2022 m. gegužės mėn. pabaigoje skelbiamame Europos semestro pavasario dokumentų rinkinyje;
- (8) kalbant apie fiskalines gaires, 2023 m. fiskalinėmis rekomendacijomis atsižvelgiama į prastesnę ekonominę perspektyvą, didesnę neapibrėžtumą ir papildomą neigiamų pokyčių riziką, taip pat į didesnę infliaciją, palyginti su Komisijos 2022 m. žiemos prognoze. Atsižvelgiant į šiuos aspektus, fiskalinis atsakas turi būti didinti viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir energetinį saugumą ir išlaikyti pažeidžiamiausių namų ūkių perkamąją galią, kad būtų galima sušvelninti energijos kainų šuolio poveikį ir padėti apriboti antrinio poveikio infliacinį spaudimą taikant tikslias ir laikinas priemones. Fiskalinė politika turi likti lanksti, kad būtų galima prisitaikyti prie greitai kintančių aplinkybių, įskaitant iššūkius, kylančius dėl Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą, susijusius su gynyba ir saugumu, ir turi skirtis valstybėse narėse priklausomai nuo jų fiskalinės ir ekonominės padėties, įskaitant krizės poveikį joms ir iš Ukrainos perkeltų asmenų srautą į jas;

- (9) 2021 m. balandžio 30 d. Latvija pagal Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 1 dalį Komisijai pateikė nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnį Komisija įvertino ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano aktualumą, efektyvumą, veiksmingumą ir darną vadovaudamasi to reglamento V priede pateiktomis vertinimo gairėmis. 2021 m. liepos 13 d. Taryba priėmė Įgyvendinimo sprendimą dėl Latvijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo¹⁰. Paramos dalių išmokėjimas priklauso nuo Komisijos sprendimo priėmimo pagal Reglamento (ES) 2021/241 24 straipsnio 5 dalį, kuriame būtų nurodyta, kad Latvija patenkinamai pasiekė Tarybos įgyvendinimo sprendime nustatytas atitinkamas tarpines ir siektinas reikšmes. Kad būtų laikoma, jog tarpinės ir siektinos reikšmės pasiektos patenkinamai, ankstesniosioms pasiekti priimtoms priemonės turi likti nepanaikintos;
- (10) laikydamasi Reglamento (EB) Nr. 1466/97 4 straipsnyje nustatyto termino, 2022 m. balandžio 22 d. Latvija pateikė 2022 m. nacionalinę reformų programą, o 2022 m. balandžio 26 d. – 2022 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos kartu. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 27 straipsnį, 2022 m. nacionalinė reformų programa taip pat atspindi Latvijos du kartus per metus teikiamas pažangos, padarytos įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, ataskaitas;
- (11) 2022 m. gegužės 23 d. Komisija paskelbė 2022 m. Latvijos ataskaitą. Joje įvertinta pažanga, Latvijos padaryta įgyvendinant atitinkamas 2019 m., 2020 m. ir 2021 m. Tarybos priimtas jai skirtas rekomendacijas, ir, remiantis ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestine, apžvelgta, kaip Latvija įgyvendina ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Remiantis ta analize, šalies ataskaitoje nurodytos spragos, palyginti su tais uždaviniais, kurie ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane sprendžiami tik iš dalies arba nesprendžiami, taip pat nauji ir kylantys uždaviniai, įskaitant dėl Rusijos invazijos į Ukrainą kylančius uždavinius. Be to, joje įvertinta pažanga, Latvijos padaryta įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį ir siekiant Sąjungos pagrindinių tikslų užimtumo, įgūdžių ir skurdo mažinimo srityse, taip pat siekiant Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų;

¹⁰ Dok. ST 10157/2021; Dok. ST 10157/2021 ADD1.

- (12) 2022 m. gegužės 23 d. Komisija paskelbė pranešimą pagal Sutarties 126 straipsnio 3 dalį. Tame pranešime aptarta Latvijos biudžeto būklė, nes jos valdžios sektoriaus deficitas 2021 m. viršijo Sutartyje nustatytą 3 % bendrojo vidaus produkto (BVP) pamatinę vertę. Pranešime padaryta išvada, kad deficito kriterijus nėra įvykdytas. Laikydamosi 2022 m. kovo 2 d. komunikato, 2022 m. pavasarį Komisija nesiūlė pradėti naujų perviršinio deficito procedūrų ir 2022 m. rudenį iš naujo įvertins, ar tikslinga siūlyti pradėti tokias procedūras;
- (13) 2020 m. liepos 20 d. rekomendacijoje¹¹ Taryba rekomendavo Latvijai, laikantis bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos, 2020 m. ir 2021 m. imtis visų būtinų priemonių, kad būtų veiksmingai kovojama su COVID-19 pandemija, palaikoma ekonomika ir remiamas būsimas atsigavimas. Ji Latvijai taip pat rekomendavo, kai leis ekonominės sąlygos, vykdyti fiskalinę politiką, kuria siekiama užtikrinti apdairią vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinę būklę ir skolos tvarumą, kartu didinant investicijas. Remiantis Eurostato patvirtintais duomenimis, Latvijos valdžios sektoriaus deficitas padidėjo nuo 4,5 % BVP 2020 m. iki 7,3 % BVP 2021 m. Latvijos fiskalinės politikos atsaku 2021 m. remtas ekonomikos atsigavimas, o laikinų neatidėliotinų priemonių apimtis padidėjo nuo 2,8 % BVP 2020 m. iki 5,2 % BVP 2021 m. Priemonės, kurių Latvija ėmėsi 2021 m., atitiko 2020 m. liepos 20 d. Tarybos rekomendaciją. 2020 m. ir 2021 m. Vyriausybės priimtose diskrecinės biudžeto priemonės daugiausia buvo laikinos arba suderintos su kompensacinėmis priemonėmis. Vis dėlto tam tikros diskrecinės priemonės, kurias Vyriausybė priėmė 2020–2021 m. laikotarpiu, nebuvo laikinos ir suderintos su kompensacinėmis priemonėmis; jas iš esmės sudarė socialinio draudimo įmokų tarifo sumažinimas, gyventojų pajamų mokesčiu neapmokestinamos sumos padidinimas, medicinos darbuotojų ir mokytojų atlyginimų ir minimalių socialinių išmokų padidinimas. Remiantis Eurostato patvirtintais duomenimis, valdžios sektoriaus bendroji skola padidėjo nuo 43,3 % BVP 2020 m. iki 44,8 % BVP 2021 m.;

¹¹ 2020 m. liepos 20 d. Tarybos rekomendacija dėl 2020 m. Latvijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2020 m. Latvijos stabilumo programos (OL C 282, 2020 8 26, p. 89).

(14) makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos 2022 m. stabilumo programoje pateiktos biudžeto projekcijos, 2022 m. yra realistiškas, o vėliau – atsargus. Vyriausybė prognozuoja, kad realusis BVP 2022 m. išaugs 2,1 %, o 2023 m. – 2,5 %. Tuo tarpu Komisijos 2022 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2022 m. realiojo BVP augimas bus panašus, t. y. 2,0 %, o 2023 m. augimas bus šiek tiek didesnis, t. y. 2,9 %, daugiausia dėl geresnės privataus vartojimo ir eksporto perspektyvos. 2022 m. stabilumo programoje Vyriausybė planuoja, kad 2022 m. nominalusis deficitas sumažės iki 6,5 % BVP, o 2023 m. – iki 2,8 %. Didelis 2022 m. deficitas daugiausia yra susijęs su 2022 m. biudžete numatytais priemonėmis, konkrečiai, gyventojų pajamų mokesčio lengvatos padidiniu, dideliu investicijų paketu ir sveikatos priežiūros, vidaus reikalų ir švietimo sektorių darbuotojų atlyginimų padidiniu. Be to, dėl didelės Vyriausybės paramos namų ūkiams ir įmonėms siekiant sumažinti kylančių energijos kainų poveikį, taip pat dėl numatomo lėtesnio mokestinių pajamų augimo, kurį lemia neigiamas Rusijos invazijos į Ukrainą poveikis ekonomikai, deficitas išliks padidėjęs, nors, palyginti su 2021 m., 2022 m. COVID-19 parama ekonomikai yra daug mažesnė. 2022 m. stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP 2022 m. padidės iki 45,7 %, o 2023 m. – sumažės iki 45,2 %. Remiantis iki galutinio prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones, Komisijos 2022 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2022 m. ir 2023 m. valdžios sektoriaus deficitas atitinkamai sudarys 7,2 % BVP ir 3,0 % BVP. Šios procentinės dalys viršija 2022 m. stabilumo programoje numatomą deficitą daugiausia dėl į Komisijos 2022 m. pavasario prognozę įtrauktų papildomų politikos priemonių, konkrečiai, nacionalinių energijos tiekimo saugumo rezervų sukūrimo, remiantis paskutiniaisiais Energetikos įstatymo pakeitimais (2022 m. numatomas fiskalinis poveikis – 0,6 % BVP). Paskelbimas apie rezervų kūrimą yra patikimas, tačiau rengiant 2022 m. stabilumo programą apie jį dar nebuvo žinoma. Komisijos 2022 m. pavasario prognozėje numatomas valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP – 47,0 % 2022 m. ir 46,5 % 2023 m., t. y. viršija 2022 m. stabilumo programos projekciją. Skirtumą lemia aukštesnė deficito projekcija ir mažesnis numatomas nominalusis BVP. Remiantis Komisijos 2022 m. pavasario prognoze, numatoma, kad vidutinės trukmės laikotarpio (10 metų) potencialios gamybos apimties augimo vidurkis bus 2,3 %. Tačiau tas įvertis neapima ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane numatytų reformų, kurios gali padidinti potencialų Latvijos ekonomikos augimą, poveikio;

- (15) 2022 m. Vyriausybė palaipsniui panaikino daugumą priemonių, kurių imtasi reaguojant į COVID-19 krizę, taigi numatoma, kad laikinų neatidėliotinių priemonių apimtis sumažės nuo 5,2 % BVP 2021 m. iki 0,8 % 2022 m. Valdžios sektoriaus deficitui poveikį daro priemonės, kurių imtasi siekiant kovoti su ekonominiu ir socialiniu energijos kainų kilimo poveikiu; Komisijos 2022 m. pavasario prognozėje apskaičiuota, kad jos sudaro 0,9 % BVP 2022 m., o 2023 m. jos turėtų būti palaipsniui panaikintos¹². Tos priemonės iš esmės apima viršutinių energijos kainų ribų nustatymą namų ūkiams ir verslininkams, visišką tam tikrų elektros energijos tarifo elementų dalių apmokėjimą valstybės lėšomis, taip pat paramą tam tikroms socialinėms grupėms ir skurdesniems namų ūkiams. Paskelbta, kad tos priemonės yra laikinos. Vis dėlto, jei energijos kainos 2023 m. liks aukštos, kai kurių iš tų priemonių galiojimas galėtų būti tęsiamas. Kai kurios iš tų priemonių, visų pirma bendrosios viršutinės energijos kainų ribos, nėra tikslinės. Valdžios sektoriaus deficitui poveikį taip pat daro iš Ukrainos perkeltų asmenų laikinosios apsaugos teikimo išlaidos, kurios, kaip numatoma Komisijos 2022 m. pavasario prognozėje, 2022 m. sudarys 0,3 % BVP, o 2023 m. – 0,5 % BVP¹³, taip pat 0,1 % BVP 2022 m. ir 0,3 % BVP 2023 m. padidėjančios gynybos išlaidos;
- (16) 2021 m. birželio 18 d. rekomendacijoje Taryba rekomendavo Latvijai 2022 m. išlaikyti remiamojo pobūdžio fiskalinės politikos kryptį, įskaitant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės suteiktą postūmį, ir išlaikyti nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas. Taryba Latvijai taip pat rekomendavo kontroliuoti nacionalinėmis lėšomis finansuojamų einamųjų išlaidų augimą ir, kai leis ekonominės sąlygos, vykdyti fiskalinę politiką, kuria siekiama užtikrinti apdairią vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinę būklę ir fiskalinį tvarumą vidutinės trukmės laikotarpiu ir tuo pat metu didinti investicijas siekiant padidinti augimo potencialą;

¹² Šie skaičiai rodo tų priemonių, kurių imtasi nuo 2021 m. rudens, įskaitant einamųjų pajamų ir išlaidų, taip pat atitinkamais atvejais – kapitalo išlaidų priemones, poveikį metiniam biudžetui.

¹³ Daroma prielaida, kad bendras iš Ukrainos į Sąjungą perkeltų asmenų skaičius iki 2022 m. pabaigos palaipsniui pasieks 6 mln., o jų geografinio pasiskirstymo įverčiai apskaičiuojami remiantis esamos diasporos dydžiu, santykinu priimančiosios valstybės narės gyventojų skaičiumi ir faktiniu iš Ukrainos perkeltų asmenų pasiskirstymu visoje Sąjungoje nuo 2022 m. kovo mėn. Biudžeto išlaidų vienam asmeniui įverčiai yra grindžiami Komisijos Jungtinio tyrimų centro parengtu mikromodeliavimo modeliu „Euromod“ ir apskaičiuoti atsižvelgiant tiek į piniginius pervedimus, į kuriuos asmenys gali turėti teisę, tiek į išmokas natūra, pavyzdžiui, švietimo ir sveikatos priežiūros srityse.

(17) remiantis Komisijos 2022 m. pavasario prognoze ir Latvijos 2022 m. stabilumo programoje pateikta informacija numatoma, kad 2022 m. fiskalinės politikos kryptis (–3,3 % BVP) išliks remiamojo pobūdžio, kaip rekomendavo Taryba¹⁴. Latvija planuoja toliau remti ekonomikos atsigavimą pasinaudodama Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemone papildomoms investicijoms finansuoti, kaip rekomendavo Taryba. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų Sąjungos fondų lėšomis finansuojamų išlaidų teigiamas poveikis ekonominei veiklai, palyginti su 2021 m., turėtų padidėti 0,8 % BVP. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų skatinamasis poveikis fiskalinės politikos kryptčiai 2022 m. turėtų sudaryti 0,3 procentinio punkto¹⁵. Todėl Latvija planuoja išlaikyti nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas, kaip rekomendavo Taryba. Be to, nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimo skatinamasis poveikis bendrai fiskalinės politikos kryptčiai 2022 m. turėtų sudaryti 1,5 procentinio punkto. Tas reikšmingas skatinamasis poveikis apima priemonių, kuriomis reaguojama į ekonominį ir socialinį energijos kainų kilimo poveikį (0,8 % BVP), taip pat iš Ukrainos perkeltų asmenų laikinosios apsaugos teikimo išlaidų (0,3 % BVP) papildomą poveikį. 2022 m. Latvija iš esmės kontroliuoja nacionalinėmis lėšomis finansuojamų einamųjų išlaidų augimą, nes 2022 m. nacionalinėmis lėšomis finansuojamų einamųjų išlaidų reikšmingą skatinamąjį poveikį daugiausia lemia priemonės, skirtos ekonominiam ir socialiniam energijos kainų kilimo poveikiui mažinti, taip pat iš Ukrainos perkeltų asmenų laikinosios apsaugos teikimo išlaidos;

¹⁴ Neigiamas (teigiamas) rodiklio ženklas atitinka pernelyg didelį (pernelyg mažą) pirminių išlaidų augimą, palyginti su vidutinės trukmės laikotarpio ekonomikos augimu, o tai rodo skatinamąją (stabdomąją) fiskalinę politiką.

¹⁵ Numatoma, kad kitos nacionalinėmis lėšomis finansuojamos kapitalo išlaidos turės 0,7 procentinio punkto BVP skatinamąjį poveikį, nes į Komisijos 2022 m. pavasario prognozę įtrauktas energijos tiekimo saugumo rezervų sukūrimo, remiantis paskutiniais Energetikos įstatymo pakeitimais, fiskalinis poveikis.

- (18) Komisijos 2022 m. pavasario prognozėje pagal nesikeičiančios politikos prielaidą numatoma, kad 2023 m. fiskalinės politikos kryptis bus +3,2 % BVP¹⁶. Numatoma, kad Latvija 2023 m. toliau naudosis Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis papildomoms investicijoms, kuriomis remiamas atsigavimas, finansuoti. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų Sąjungos fondų lėšomis finansuojamų išlaidų teigiamas poveikis ekonominei veiklai, palyginti su 2022 m., turėtų padidėti 0,9 procentinio punkto BVP. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų stabdomasis poveikis fiskalinės politikos kryptčiai 2023 m. turėtų sudaryti 0,8 procentinio punkto¹⁷. Be to, nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimo stabdomasis poveikis bendrai fiskalinės politikos kryptčiai 2023 m. turėtų sudaryti 2,7 procentinio punkto. Tai apima poveikį, kurį turės priemonių, kuriomis reaguojama į pakilusias energijos kainas, laipsniškas panaikinimas (0,9 % BVP) ir iš Ukrainos perkeltų asmenų laikinosios apsaugos teikimo papildomos išlaidos (0,1 % BVP);
- (19) 2022 m. stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus deficitas palaipsniui sumažės iki 2,3 % 2024 m. ir iki 1,7 % iki 2025 m. Todėl planuojama, kad valdžios sektoriaus deficitas per programos laikotarpį liks mažesnis negu 3 % BVP. Tose projekcijose daroma prielaida, kad paramos programos nebebus vykdomos ir stipriai išaugs mokesstinės pajamos. 2022 m. stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP iki 2025 m. sumažės, konkrečiai, iki 44,5 % 2024 m. ir iki 43,4 % 2025 m. Remiantis Komisijos analize, skolos tvarumo rizika vidutinės trukmės laikotarpiu atrodo maža;

¹⁶ Neigiamas (teigiamas) rodiklio ženklas atitinka per didelį (per mažą) pirminių išlaidų augimą, palyginti su vidutinio laikotarpio ekonomikos augimu, o tai rodo skatinamąją (stabdomąją) fiskalinę politiką.

¹⁷ Numatoma, kad kitos nacionalinėmis lėšomis finansuojamos kapitalo išlaidos turės 0,6 procentinio punkto BVP stabdomąjį poveikį dėl bazės efekto, konkrečiai, Komisijos 2022 m. pavasario prognozėje numatytas energijos tiekimo saugumo rezervų sukūrimo fiskalinis poveikis, tačiau tokia priemonė nenumatyta 2023 m.

(20) Latvijos mokestinės pajamos, išreikštos BVP dalimi, yra gerokai mažesnės už Sąjungos vidurkį, todėl viešosioms paslaugoms skiriamas finansavimas yra ribotas. Latvijoje iš pelno mokesčių gaunamos pajamos yra mažiausios Sąjungoje (2020 m. – 0,7 % BVP), o iš nekilnojamojo turto mokesčių gaunamos pajamos – 1,0 % BVP, palyginti su 2,3 % BVP Sąjungos vidurkiu. Be to, nors vidutinį darbo užmokestį gaunančio asmens mokesčių pleištas beveik atitinka Sąjungos vidurkį, netiesioginis darbo jėgos mokesčių tarifas yra vienas mažiausių Sąjungoje, taigi matyti, kad yra galimybių didinti pajamas iš darbo jėgos apmokestinimo geriau surenkant mokesčius ir didinant progresyvumą. Latvijos viešosios išlaidos sveikatos priežiūrai ir socialinei apsaugai, palyginti su Sąjungos vidurkiu, yra ypač mažos, o tai trukdo laiku ir vienodomis sąlygomis gauti sveikatos priežiūros paslaugas ir tinkamą socialinę paramą. Todėl Latvijoje pajamų nelygė yra viena didžiausių, socialinių pervedimų poveikis skurdo mažinimui mažiausias ir sveikatos rezultatai blogiausi Sąjungoje. Nors pastaruoju metu ir padidintos, minimalios pajamos, minimalios pensijos ir invalidumo išmokos nesiekia skurdo ribos. Ribotos pažeidžiamų grupių galimybės gauti socialinę paramą ir paslaugas ir prasta jų kokybė dar labiau mažina socialinę įtrauktį. Ilgalaikės priežiūros sistema yra nepakankamai išvystyta, o priežiūros namuose ir bendruomeninių paslaugų teikiama nepakankamai. Socialinių būstų yra mažai ir dažnai jie nesuteikia tinkamų gyvenimo sąlygų. Be to, socialinė parama įvairiose savivaldybėse skiriasi ir dažnai nėra pakankamai tikslinė. Siekiant padidinti mokestines pajamas reikia geriau išnaudoti galimybes padidinti nekilnojamojo turto ir kapitalo apmokestinimą bei padidinti pajamų apmokestinimo progresyvumą, nes šie šaltiniai, palyginti su Sąjungos vidurkiu, vis dar nepakankamai išnaudojami. Be to, siekiant mažinti šešėlinę ekonomiką turėtų būti dedama daugiau pastangų, nei numatyta vykdant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane numatytas priemones;

(21) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies b punktą ir to reglamento V priedo 2.2 kriterijų, į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukta daug viena kitą papildančių įgyvendintinų reformų ir investicijų su preliminariu įgyvendinimo tvarkaraščiu – iki 2026 m. rugpjūčio 31 d. Jos padeda spręsti visus ekonominius ir socialinius uždavinius, 2019 m. ir 2020 m. per Europos semestrą nustatytus Latvijai skirtose Tarybos rekomendacijose, papildant visas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, kurios pateiktos iki ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano priėmimo datos, arba didelę šių uždavinių dalį. Konkrečiai, Latvijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane numatytos priemonės, kuriomis įvairiu mastu sprendžiami visi šeši plataus masto uždaviniai – fiskaliniai, žmogiškojo kapitalo, viešojo administravimo, našumo ir skaitmeninės ir žaliosios pertvarkos. Į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtrauktos reformos, susijusios su aukštojo mokslo įstaigų valdymu ir finansavimu, išsamios žmogiškųjų išteklių strategijos sveikatos priežiūros srityje įgyvendinimu ir minimalių pajamų išmokų indeksavimo įvedimu. Didelės investicijos apima transporto sistemos žalinimą Rygos metropolinėje zonoje, be kita ko, įsigyjant netaršias viešąsias transporto priemones, ir privačių bei viešųjų pastatų ir įmonių energinę renovaciją. Taip pat planuojamos didelės investicijos regioninei plėtrai skatinti: mokyklų, pramonės parkų ir įperkamų būstų statybai ir ligoninių modernizavimui. Tikimasi, kad šios priemonės tvariai padidins ekonomikos augimo potencialą;

- (22) tikimasi, kad Latvijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimas prisidės prie tolesnės žaliosios ir skaitmeninės pertvarkų pažangos. Priemonėms, kuriomis Latvijoje remiamas klimato srities tikslų įgyvendinimas, skiriama 37,6 % visų ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano asignavimų, o priemonėms, kuriomis remiamas skaitmeninių tikslų įgyvendinimas – 21 % visų ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano asignavimų. Visapusiškas ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimas laikantis atitinkamų tarpinių ir siektinų reikšmių padės Latvijai greitai atsigausti nuo COVID-19 krizės padarinių ir kartu sustiprins jos atsparumą. Siekiant sėkmingai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, taip pat kitą už ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą platesnę ekonominę ir užimtumo politiką, kad būtų užtikrinta plati atsakomybė už bendrą politinę darbotvarkę, tebėra svarbus sistemingas socialinių partnerių ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas;
- (23) Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2021/1060¹⁸ numatyta partnerystės sutartį Latvija pateikė 2022 m. gegužės 25 d., bet kitų tame reglamente numatytų sanglaudos politikos programų ji dar nėra pateikusi. Laikydamosi Reglamento (ES) 2021/1060, Latvija, programuodama 2021–2027 m. sanglaudos politikos fondų lėšas, turi atsižvelgti į atitinkamas jai skirtas rekomendacijas. Tai yra iš sanglaudos politikos fondų gautinos finansinės paramos veiksmingumo gerinimo ir kuo didesnės pridėtinės vertės užtikrinimo prielaida, be to, taip skatinamas šių sanglaudos politikos fondų ir kitų Sąjungos priemonių bei fondų tarpusavio koordinavimas, papildomumas ir darna. Sėkmingas Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir sanglaudos politikos programų įgyvendinimas taip pat priklauso nuo to, ar bus pašalintos kliūtys investicijoms, kad būtų remiamos žalioji ir skaitmeninė pertvarkos ir subalansuotas teritorinis vystymasis;

¹⁸ 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės (OL L 321, 2021 6 30, p. 159).

(24) be ekonominių ir socialinių uždavinių, kurie sprendžiami ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu, Latvijai kyla tam tikrų papildomų uždavinių, be kita ko, susijusių su galimybėmis gauti bankų kreditų. Pastarąjį dešimtmetį kreditų srautas privačiam sektoriui dažniausiai buvo neigiamas. 2016 m. jis tapo teigiamas, tačiau kredito augimo tempas vis dar buvo mažesnis už BVP augimo tempą. 2020 m. privačiojo sektoriaus skola sudarė 66,5 % BVP, palyginti su 78,3 % BVP prieš penkerius metus. Ypač sunku gauti kreditą mažosioms ir vidutinėms įmonėms iš dalies dėl jų didesnės kredito rizikos, be to, jos patiria palyginti dideles kredito išlaidas ir turi sutvarkyti daug dokumentų. Taip pat dėl įkeičiamo turto menko likvidumo ypač sunku gauti kreditą už Rygos regiono ribų. Tai yra didelė kliūtis tiek hipotekiniam skolinimui, tiek skolinimui įmonėms. Be to, vartotojų žaliųjų technologijų finansavimas galėtų būti įperkamesnis naudojant pigesnius ir ilgesnio laikotarpio kredito produktus. Politikos pastangos daugiausia nukreiptos skolinimui remti derinant jas su viešosiomis dotacijomis. Tačiau dėl to valdžios sektoriaus biudžetas patiria didelių išlaidų, todėl tai nėra tvarus skolinimo skatinimo būdas. Norint sumažinti kredito pasiūlos suvaržymus, reikia apskritai pagerinti verslo aplinkos skaidrumą ir pasitikėjimą ja, be kita ko, mažinti šešėlinę ekonomiką. Be to, yra galimybių padidinti paskolų susigrąžinimo normas – tai sumažintų bankų išlaidas, susijusias su neveiksniomis paskolomis. Susigrąžinti daugiau paskolų galėtų padėti veiksmingesnė teisinė sistema. Tikslinės paskolų ir garantijų sistemos galėtų padėti sumažinti bankams kylančią likvidumo riziką, kai jie priima užstatą palyginti nelikvidžiose rinkose. Viešosios skolinimo sistemos strategiškai svarbioms investicijoms, pavyzdžiui, žaliajai pertvarkai ir regioninei plėtrai, galėtų padidinti veiksmingą konkurenciją bankų rinkoje arba užpildyti rinkos spragą, kai bankų finansavimas yra per brangus arba jo nėra. Be to, valstybės garantijų ir skolinimo sistemos, palyginti su dotacijų sistemomis, yra daug ekonomiškėnis būdas remti privatų skolinimąsi. Be kliūčių gauti bankų finansavimą, nepakankamai išvystyta Latvijos alternatyvių finansavimo šaltinių rinka, kuri galėtų suteikti daugiau galimybių gauti finansavimą įmonėms;

- (25) reaguojant į Versalio deklaracijoje Sąjungos valstybių ar vyriausybių vadovų suteiktą įgaliojimą, Komisijos pasiūlymu dėl plano „REPowerEU“ siekiama kuo greičiau palaipsniui panaikinti Sąjungos priklausomybę nuo iškastinio kuro importo iš Rusijos. Šiuo tikslu Komisija, palaikydama dialogą su valstybėmis narėmis, ketina nustatyti tinkamiausius nacionalinio, regioninio ir Sąjungos masto projektus, investicijas ir reformas. Šiomis priemonėmis siekiama mažinti bendrą priklausomybę nuo iškastinio kuro ir atsisakyti iškastinio kuro importo iš Rusijos;
- (26) remiantis 2020 m. duomenimis, maždaug pusę Latvijos energijos rūšių derinio sudaro naftos produktai (33,8 %) ir gamtinės dujos (21,6 %), o likusią dalį daugiausia sudaro atsinaujinančiųjų išteklių energija (44,1 %). Visas gamtines dujas Latvija importavo iš Rusijos (priklausomybė nuo Rusijos tiekiamų dujų yra didesnė už Sąjungos vidurkį (44 %)), be to, Rusija buvo pagrindinis Latvijos importuojamų naftos produktų (20 %) šaltinis (tai iš esmės atitinka Sąjungos priklausomybės nuo naftos importo iš Rusijos vidurkį, kuris sudaro 26 %).¹⁹ Latvijos priklausomybę nuo Rusijos dujų tiekimo gerokai sumažina jos dujotiekių jungtis su Lietuva, kuri suteikia Latvijai prieigą prie Klaipėdos suskystintų gamtinių dujų terminalo. Be to, Latvija yra sujungta su Estija ir Suomija, todėl šios keturios šalys priklauso tai pačiai gamtinių dujų rinkai. Latvijoje esanti saugykla leidžia sušvelninti sezoninius pasiūlos ir paklausos skirtumus ir joje kaupiamas Baltijos šalių rinkoms skirtas tiekimo saugumo rezervas. Rekomenduojama investuoti į naują su dujomis susijusią infrastruktūrą ir tinklus siekiant, kai įmanoma, parengti juos ateities iššūkiams ir užtikrinti ilgalaikį jų tvarumą, kai ateityje bus keičiama jų paskirtis ir pereinama prie tvaraus kuro; Vis dėlto politikos prioritetu turėtų išlikti dabartinio sinchronizavimo su Sąjungos kontinentiniu elektros tinklu užbaigimas, pakankamo jungčių su kaimyninėmis valstybėmis narėmis pajėgumo užtikrinimas ir tolesnis bendrų atsinaujinančiųjų išteklių energijos projektų vykdymas. Norint ne tik pagerinti dujų infrastruktūrą, kuria siekiama užtikrinti alternatyvių tiekimo šaltinius, bet ir sumažinti energetinę priklausomybę nuo Rusijos, reikia, kad Latvija paspartintų atsinaujinančiųjų išteklių naudojimą ir didintų energijos vartojimo efektyvumą, visų pirma statybos ir transporto sektoriuose. Latvijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane numatyta priemonių, kuriomis siekiama sudaryti palankesnes sąlygas privačioms investicijoms į sausumos vėjo energiją.

¹⁹ Eurostatas (2020), Rusijos importo dalis, palyginti su visu gamtinių dujų ir žalios naftos importu. Apskaičiuojant bendro ES 27 valstybių narių importo vidurkį remiamasi importu iš ne ES 27 šalių duomenimis. Latvijos atveju bendras importas apima ES vidaus prekybą. Žalia nafta neapima perdirbtų naftos produktų.

Paspartinti investicijas į sausumos vėjo energiją galėtų padėti neseniai Vyriausybės paskelbtas ankstesnis, nei planuota, tų priemonių įgyvendinimas. Tačiau norint padidinti atsinaujinančiųjų energijos išteklių dalį taip pat reikėtų, kad Latvija išnagrinėtų jūros vėjo energijos naudojimo galimybes. Reikėtų sustiprinti energijos vartojimo efektyvumo priemones, įskaitant esminę renovaciją, visų pirma pastatų, transporto ir pramonės sektoriuose. Siekdama įvairinti energijos rūšių derinį, Latvija, bendradarbiaudama su kaimyninėmis valstybėmis narėmis, svarsto galimybę investuoti į branduolinę energiją. Kad Latvija pasiektų 55 % tikslo priemonių rinkinio tikslus reikės toliau didinti užmojus mažinant išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir didinant atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimą ir energijos vartojimo efektyvumą;

- (27) nors dėl spartesnio perėjimo prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos ir iškastinio kuro atsisakymo keliuose sektoriuose susidarys didelių restruktūrizavimo išlaidų, tam, kad sumažintų socioekonominį pertvarkos poveikį labiausiai paveiktuose regionuose, įgyvendindama sanglaudos politiką Latvija gali pasinaudoti Teisingos pertvarkos mechanizmu. Be to, siekdama pagerinti įsidarbinimo galimybes ir sustiprinti socialinę sanglaudą, Latvija gali pasinaudoti „Europos socialiniu fondu +“, įsteigtu Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/1057²⁰;
- (28) atsižvelgdama į Komisijos vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2022 m. stabilumo programą, o jos nuomonė²¹ atspindėta visų pirma 1 rekomendacijoje;
- (29) atsižvelgdama į euro zonos valstybių narių ekonomikų glaudžias tarpusavio sąsajas ir kolektyvinį indėlį į ekonominės ir pinigų sąjungos veikimą, Taryba rekomendavo euro zonos valstybėms narėms, be kita ko, įgyvendinant savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, imtis veiksmų 2022 m. rekomendacijoje dėl euro zonos išdėstytoms rekomendacijoms įgyvendinti. Latvijos atveju tai konkrečiai atspindėta 1, 2 ir 3 rekomendacijose,

²⁰ 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1057, kuriuo nustatomas „Europos socialinis fondas +“ (ESF+) ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1296/2013 (OL L 231, 2021 6 30, p. 21).

²¹ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

REKOMENDUOJA Latvijai 2022 m. ir 2023 m. imtis šių veiksmų:

1. 2023 m. užtikrinti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas atitiktų bendrą neutralios politikos kryptį, atsižvelgiant į tolesnę laikiną ir tikslinę paramą namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir iš Ukrainos bėgantiems žmonėms. Būti pasirengusiai einamąsias išlaidas pritaikyti prie kintančios situacijos. Didinti viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, taip pat į energetinį saugumą atsižvelgiant į iniciatyvą „REPowerEU“, be kita ko, naudojantis Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis. Vykdyti fiskalinę politiką, kuria siekiama užtikrinti apdairią vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinę būklę. Išplėsti apmokestinimą, be kita ko, nekilnojamojo turto bei kapitalo apmokestinimą, ir padidinti sveikatos priežiūros ir socialinės apsaugos adekvatumą, kad būtų sumažinta nelygybė.
2. Toliau įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą laikantis tarpinių ir siektinų reikšmių, įtrauktų į 2021 m. liepos 13 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimą. Pateikti 2021–2027 m. sanglaudos politikos programavimo dokumentus, kad būtų galima baigti derybas su Komisija ir paskui pradėti juos įgyvendinti.
3. Gerinti mažųjų ir vidutinių įmonių galimybes gauti finansavimą taikant viešąsias skolinimo ir garantijų sistemas, kuriomis siekiama sudaryti palankesnes sąlygas strateginės svarbos investicijoms, visų pirma į žaliąją pertvarką ir regioninę plėtrą.
4. Mažinti bendrą priklausomybę nuo iškastinio kuro ir įvairinti iškastinio kuro importą spartinant atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą, užtikrinant pakankamus tinklų jungčių pajėgumus, įvairinant energijos tiekimą ir maršrutus ir mažinant bendrą energijos suvartojimą plataus užmojo energijos vartojimo efektyvumo priemonėmis.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu

Pirmininkas / Pirmininkė